

Բաժանորդողորութեան տեղին է
Պօլիս Չաղմաղճրար-Եօղուչու Յա-
կորեան խան միջնայարկ թիւ 8:
Ծանուցման առդր 3 դուրու է:

109

—

Ի Լ Ա Ն

Հանկա խնի դարձուք խորհրդանշան
հայր սօքադրնտա համանման դարձու-
սրնտան քեօյէ պաշտաւ 28 ն. իլէ
մուրագգամ խանէի 3 օտալ վէ 2 սու-
ֆայ վէ պլր գոյու վէ պլր սարնըճ
միւլթէմիլ օլարագ սալթըք օլտուղըն-
տան թալիպի օլան չարչու իլինտէ վա-
րագճը խաննտա ալթ դաթմա 3 նօ-
մէրօյու օտայա թէլըիֆ իթմէլէրի :

Թիւրքճէ վէ Ֆրանսիոյ վէ իթա-
լաննա վէ էրմէնիճէ լիսանլէրտէն
էէքալիէլինէ թէրճիմէ իլէ , կէրէք
տալմա վէ կէրէք թիւճնարճա պիլ
ճիւմէ էլարագ վէ տէֆիէր , վէ մէդ-
քիւր լիսանլէրտէն արդուհալ վէ րա-
բօրթօ վէ սուլա տայլը թաճրիթ
մաթպուլադը իտալէսի օտալնտա
հիւանիւ սուրէթլէ վէ էհլէն ֆիաթլէ
թէրթիպ վէ թանդիմ օլտնմագտա
տըր :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ԿԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՃԿԱԿԱՆ ԼԵՁՈՒԻ

ՏԱՃԻՅ ԵՒ ՀԱՅ ՏԱՌԵՐՈՎ

ԽՄԲԱԳԻՆՅՈՅ

ՊՈՉԱՄՊ. ԳԱՆԸՊՃԵԱՆ

ԳԻՆ 5 ՂՈՒՐՈՒՇ

Տալէք. Յ. Մէհմէդիէ

Այս կրթութիւնով որ և իցէ մէկը
կարող է առանց գաւառաւորի և քիչ
ժամանակի մէջ տանկիւրէն պարզ հա-
ռաւանք կարգով բարձրել և ուղիղ
գրել . յոստմ որ փորձառու ընկեր-
ցողք պիտի համոզուին թէ գաւառի
մեծ դիւրութիւն մ'է այս եղանակը
սոյն լեզուն սովորել ուղղութեամբ հա-
մար :

Կը ծախուի Յ. Գալաֆեանց գրա-
տունը . Չագմագճըլար փողոց թիւ 16 :

ԽՈՅԼ (ՄԸՐԱՃԱ)

Ի հնոց ճանչցուած ակտ մըն է ,
ամեն գար նորանոր փորձեր եղած են
սոյն ակտին դարմանին համար :

Խօտի , սոթիկ (ճիւլ) և մկնդե-
ղի (սըլան օղու) զոնադան բաղադ-
րութիւններն , որոնք սարսափելի թոյ-
ներ են , Եւրոպական բժշկաց հանա-
պազօրեայ դորձածած դեղերն են ,
և խոյլագարն (սըլաճալը) այս դեղե-
րով աւելի կը վնասուի քան թէ օգուտ
մը կը կրէ :

Բժիշկներէն սմանք տեղական (լօ-
քալ) դարմանի համար վերահաստե-
լութեան և անդամատու թեան միջոցնե-
րուն կը դիմեն , այս պարագային մէջ
ալ խուլագարներն կամ ցաւոց սատու-
կութեան տակ կ'ընկճին , կամ թո-
քախտի կը վերածուին որ ճիւղլին մէկ
ներքին տեսակն է և թէ լսենք սխա-
լած չենք ըլլար :

Եւրոպայի բժշկական ճարտարու-
թիւնը երբ անկարող կը գտնուի այս
մահաբեր ակտին դէմ , ուրախու-
թեամբ կը տեսնենք փորձով , որ Հայ
աղբի Երկանեան Համեստուհի Սօֆի
Մայրապետը այս ակտէն բազմաթիւ
բժշկածներուն զանազան աղբերէ ,
որոնք յիշեալ Մայրապետին քովի ար-
ձանագրութեան տեսութեամբ ստորագ-
րած են մանրամասնաբար իրենց կա-
տարելապէս բժշկութեամբ ըլլալն :

Այսուհետեւ բժշկականութիւնը ինչ-

պէս շերտի դէմ մեծ վատահոլութեամբ
սօլֆաթօ , կամ քնաքնա կուտայ , նոյն
և դուրէ աւելի կատարեալ վատահոլ-
ութեամբ խոյլի դէմ ալ իւր գեղը պիտի
տայ չնորհիւ հայուհւոյ մը , որ ցարդ
մթութեան մէջ մնայած է :

Քաղցր է մեղ յուսալ , որ բժշկա-
կանութեան մէջ անմահութեան ա-
ւանդելի Հայուհւոյ մը անունը՝ աղ-
բայինք ոչինչ նուազ խնդութեամբ
պիտի պատմեն միմեանց :

Ինչպէս տակից յառաջ յատուկ շնոր-
հակալութեան նամակներով Մախի ,
Փունջ և Օրադիլը հրատարակած են :

Հիմակուհիմա խուլագարներն կիւ-
րակէ օրերը Սամաթիա Սուրու Մա-
նասթըր Հայլար-չէլմէ փողոց իւրտու-
նը կը գտնեն զինքը ժամը 3էն մինչև
11 :

ՆՈՐԱՀԱՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆՔ

Աշխարհագրութիւն ֆաղաքական ,
բնական և Ուսումնական . Ա. Մ. Գա-
րագաչեան աշխատութիւն :

Այս գրքին առաջին մասը՝ վեր-
ջին աշխարհագրական փոփոխմանց և
աշխարհագրական նորագոյն տեղեկու-
թեանց համեմատ գրուած եւրոպա-
կան դատագիրքերէ առնուած է , և
յիստուաբար դաս բաժնուած ըլլալով
հարցմամբ և պատասխանով կը պարու-
նակէ ամէն բնդհանուր և մասնաւոր
աշխարհագրական գիտելիք , զորքի-
նակ՝ երկրի իւրաքանչիւր մասին ծո-
լու և ցամաքի բաժանումները , այլ և
այլ երկրներու կամ թագաւորու-
թեանց համառօտ պատմութիւնը , տա-
րածութիւնն աշխարհագրական մըր-
նաւ , բնակչաց թիւը , երեւելի քա-
ղաքներն և անոնց բնակիչները , կա-
ռավարութեան կերպը , տիրող իշխա-
նը , զինուորական զօրութիւնը , տեղ
տեղ նաեւ պատմական և բնական
տեղեկութիւններ :

Երկրի մասը որ վեց դաս միայն
բաժնուած է՝ կը պարունակէ համա-
ռօտ տեղեկութիւն մը երկրի բաղ-
կացող և անոր երեսին վրայ գըր-
նուած անգործարանաւոր մարմնոց ,
այսինքն հողը և ջրոյ տեսակներուն
և մշտնջորտական օգոյն և անոր շար-
ժումներուն վրայ , և գործարանաւոր
մարմնոց , այսինքն այլ և այլ գօտի-
ներու տունկերուն և անանոց վրայ :

Երկրի մասը կամ Տէլէֆօն-
թիւնը որ եօթը յօդուած և երեսունեւ-
ութ գաւ բաժնուած է հարցմամբ և
և պատասխանով , կը պարունակէ բո-
լոր երկնային մարմնոց , այն է արեւ-
դական , երկրի , լուսնոյ , մոլորակաց ,
գիսաւորաց և աստեղաց վերաբերեալ
այլ և այլ գիտելիք , Բացարարած է
երկրագործութիւնը վրայ մտածուած
այլ և այլ գիտելիք և բաժանմանց նշա-
նակութիւնը , խօսուած է արեւդական ,
երկրի և լուսնոյ մեծութեանը , ա-
նոնց իրարմէ հեռաւորութեանը , այլ
և այլ շարժումներուն և այն շարժում-
ներէն յառաջ եկած երեւութից և
փոփոխմանց վրայ , ինչպէս են տուը-
նեան և գիշերոյ և եղանակաց փոփո-
խութիւնները , օրուան և տարւոյ տա-
րեւութիւնները , նոյնպէս գիշերահա-
ւասարի , լուսնոյ երեւութից պատ-
ճառներուն , խաւարմանց , և երկնա-
յին մարմնոց ուրիշ յատկութիւննե-
րուն վրայ :

Աւելի գիտնական և հիմնական ը-
նելու համար ուսումնական աշխար-
հագրութեան վերաբերեալ տեղեկու-
թիւնները , շատ տեղ մէջ բերուած
են աստեղագիտական շատ պարզ հա-

շիւներ , որոնց համեմատ գտնուած են
արեւդական և երկրի այլ և այլ մե-
ծութիւնները , իրարմէ հեռաւորու-
թիւնը , երկնից և լուսնոյ ուղորտին ա-
ւելի կամ նուազ կեդրոնագնացութիւ-
նը , այսինքն ձուածեւութիւնը , և այլն :

Այս դասագիրքը յարմար ընելու
համար այլ և այլ տիպ և կարողու-
թեան տէր ուսանողաց ընդունակու-
թեանը , պատասխաններ խոշորեկ գը-
րով համառօտ գրուած են , և յետոյ
անոնց տակն աւելի մանր գրով բա-
ցատրութիւնները գրուած են երկա-
թօրէն : Ուսուցիչը ըստ պատշաճի կըր-
նան գործածել , կարճել կամ զանց ը-
նել այն բացատրութիւնները , Գաւա-
գիրքն ունի ի վախճանի երկրագու-
տը գործածելու խնդիրներ , և 36 է
աւելի պատկերներ պարունակող եր-
կու տախտակ :

Հեղինակը կը յուսայ թէ իւր այս
դասագիրքն ուրիշ ասոր նմաններէն
վրայ ոչ սակաւ առաւելութիւն ունի ,
և կը հաւատայ եւս թէ աշխարհագ-
րական ուսման մեր դպրոցներուն մէջ
քայլ մ'ալ յառաջ երթալուն բաւա-
կան նպատակը կ'ապրի ըլլայ :

Քաղաքական և բնական մէկ-
տեղ կազմուած՝ 4 զուրուշ է , Ու-
սումնականը զատ կազմուած՝ 6 զու-
րուշ է : Երեքը մէկտեղ կազմուած կը
ծախուի 8 զուրուշ , Պօլիս Չագմագճը-
լար , Գրատուն Յ. Գալաֆեան , Ու-
ղուշ-Չալըր ֆիլիա-խանի կից Ֆրէնկ-
եան գրատուն , Մերձսն Սրապեան
գրատուն և ուրիշ Հայ գրաւաճառաց
ըով :

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՌԵՐԱՅԵԱՆ

ՅՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ԳՈՐԾԱՍԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱԹԵԱՆ

Ա. Ա. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

ԳԻՆ 3 ԴԱՃԵԱՆ

Ի վաղուց , վարժարաններու մէջ
Ազգային պատմութեան դասախօսու-
թիւնն ամենակարեւոր ճանչուած է ,
բայց , ինչպէս յայտնի է , մինչեւ ցարդ
հրատարակուած դասագրքերն հին
ձեւի և միօրինակ ոճի մը հետեւելով՝
դժուարին եղած էր այս պիտանի ու-
սման վրայ ուսանողաց ճաշակը դրդե-
ռել , և զայն ամեն հասակի դիւրի-
մաց և ակտիւ ընել :

Գործատէր ընկերութիւնն աղբին
օգտակար ծառայութիւն մ'ընելու
մտօք՝ ձեռնարկած էր դասագրքիս
ապագութեան , որով իւրոյ ընծա-
յեց . և յուսալով որ վարժարանաց
մեծ արդոյ հօգաբարձութիւններն ու
դասատուք նորա արժանիքը ճանչե-
լով կը քաջալերեն նաեւ զընկերու-
թիւնը :

Հեղինակն մասնաւորապէս ջանք
ըրած է այս դասագիրքն իւր տեսակին
մէջ եղական ընելու համար , լեզուին ,
բաժանմանը , թուականներու և ու-
րիշ ասոնց նման կատարելութեանց
ըստ ամենայնի ուշ դնել :

Իւրաքանչիւր համարներու հար-
ցումները գրուած չեն . որպէս զի դա-
սատուք զանոնք իրենց ուղած կեր-
պով հարցնեն , և աշակերտք ալ փո-
խանակ թուութեան պէս դոյն ընելով
պատասխանելու՝ միտքն հասկնան և
կարող ըլլան ս և է կերպ հարցման
պատասխանել : Արդէն նկատելով որ
այս դասագիրքս մանր ուղայք ալ պի-
տի կարգան ուստի գործին սկզբնա-
ւորութեանը մէջ խօսքերը կարճ կարճ

կապուած և հետզհետէ աստիճանա-
բար երկնցած են . այս կէտն ուշագ-
րութեան արժանի է :

Արժէքն այս անգամ խիստ դիւ-
րամտելի ըրինք ի գին (3) երեք
զոյրուշ . իրախուսելով որ մինչցարա
հաղաբար օրինակներ վաճառուեցան ,
հեղինակին այս աշխատարութիւնը
գնել ուղղութեամբ պէտք է դիմեն առ-
Յ. Գալաֆեան եղբայր գրատունը ի
ստորոտ Չագմագճըլար փողոց թիւ 16 :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՆ ԵՒ ԿՆՈՋ

ՄԱՐԿԱՅԻՆ ՀՐԷՇՆԵՐ

ԹԱԳԱՆԵՈՅ

ԳԱՐԻՒԼ ԳՐԱՅԵԱՆ

Կը ծախուի Գալաֆեան գրատու-
նը և բոլոր Հայ գրաւաճառաց ըով ,
կամուրջին գըլիւր Պ. Մատթէոսեանի
պարագան , իսկիւտարու Մէլամիէի
ճատտէն Չէօմէկեան Ստեփան աղա-
յի գեղարանը :

Գին 12 զուրուշ :

ԵԱՏԻԿԵԱՐ

ԳՐԱՄԹ ԷՐՄԷՆԻԱՆ

Մաթըրը հէր քիթալը տիւք-
քեանլարընտա վէ Բէօրլիւ պաշտոտ
Պարագատա : Ձիւ 100 փարայ :

ՀԱՄԱՌՈՏՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԻՍՏՈՒՆԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

ԱՌԱՊԵՆԱԿԱՆ ՍՈՒՐԵ ԵՆԵՂԵՑԻՈՅ

ԱՇԽԱՏԱԹԵՐՈՒՆ

ՊԵՐՏՈՒ Ս. ՇԱՇԵԱՆ

Բ. ՏԱԳԱՆԵՈՅ

Սոյն դասական օգտաւէտ երկա-
սիրութիւնն , որ առաջ հրատարակ-
ուած էր Ռուսաստանի Հայոց աշխար-
հիկ բաւարաւով , այժմս՝ վերստին ի
լոյս ընծայեցաւ Ս. Աթուոյս տպարա-
նէն Տաճկաստանի աշխարհիկ բարբա-
ռով , ի պէտս Ազգային դպրոցաց , որ
կը բաղկանայ 200 երեսէ և կը ծախուի
թէ՛ Ս. Աթուոյս գրատուն և թէ՛ Կ.
Պօլսոյ Երուսաղեմատան մէջ :

Գին 5 զուրուշ :

ԵՐԳԱՐԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԻՐԱՀԱՐԱԿԱՆ

ԿԱՍ

ԲՆԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Սոյն 160 երեսէ բաղկացեալ եր-
գարանը կը ծախուի ամեն գրաւաճա-
ռաց ըով և կամուրջի գըլիւր Պարա-
գան ի գին մէկ քառորդ Մէճիտ :

ԱՇԽԱՆ ՏԵՐԵԿԵՐ

ԳԱՂՏԵԻՔ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Պաղտասարեան էֆէնտիի սոյն աշ-
խատասիրութիւնը անկեալ երիտա-
սարգութիւնը վերականգնելու նպո-
տակն ունենալով կը հրաւիրեմք երի-
տասարգութիւնը որ առնէ ու կարգայ
զայն ի պաշտպանութիւն իւր կենաց :

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԵՆ	ՏԵՐ ԼՈՒԳՐՈՅ
ՅԱՎՈՐ ԽԱՆՃԵԱՆ	Թ. Գ. ԲԵՆԵԱՆ
ՏԱՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	
Յ. ԳԱՂԱՅԵԱՆ ԵՒ ԸՆԴ. Յ. ՊԱՂՏԱՆԵԱՆ	
Կ. Պօլսոյ Գիւրգի իւն ջարի յարկ թիւ 26	